

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

IDDUGN

ILLUSTRERAD TIDNING
GRUNDLAGD AF
FÖR KVINNAN OCH HEMMET
FRITHIOF HELLBERG

SONDAGEN DEN 14 NOVEMBER 1915.

HUFVUDREDAKTOR:
ERNST HÖGMAN.RED.-SEKRETERARE:
ELIN WÄGNER.

Med hjärtats adelskap.

Några ord om konsulinnan

NÄR FLAGGAN hissades på half stång å det Ekmanska huset Karlavägen 29, symboliserade denna handling icke blott en familjeförlust. Det betydde att det med konsulinnan Maria Ekman bortgång fanns i världen en tillflykt mindre för de fattiga och nödlidande och för de goda syften, som behöfde penninghjälp för att realiseras. De uttryck för sorg, som nu strömma in till sorgehuset, äro också otaliga, så att de, som ha att öppna denna post, få ett intryck af att hela Sverige sörjer. Och till köksporten komma gamla fattiga skyddslingar, glänta på dörren och fråga försvunt: är det verkligen sant, att konsulinnan är död? Vid det jakande svaret försvinna de lika fort utan att våga lita på sin röst för att med ett enda ord ge uttryck åt sin sorg.

Känslan för de fattigas nöd hade alltid funnits hos Maria Ekman. Minnet af nödåren i Finland i hennes barndom, stod alltid för henne, och hon kunde berätta hur hennes far, landshöfdingen, tog henne på sitt knä och visade henne barkbrödet, de fattigas spis. När en hungrande lapp kom till residenset i Uleåborg för att söka hjälp, kunde hon ge honom sina egna limpsmörgåsar och fick i stället själf äta bara brödet.

Det sinnelag hon visade då har följt henne genom hela lifvet, och hennes medkänsla med andras bekymmer växte med den in-

Maria Ekmans lifsgärning.

uppfylla sin plats som den då redan åldrande göteborgspatricierens maka. För sina filantropiska intressen fann hos honom gehör, konsul Ekman var som bekant en donator i stor stil. Sedan hon blifvit änka kände konsulinnan Ekman först hela bördan af det ansvar, som blifvit henne pålagt i och med hennes förmögenhet, af hvilken hon endast betraktade sig som en förvaltare i de fattigas tjänst.

Otaliga voro de, som vände sig till henne. Den som mycket gifver, af den blir också mycket utkräfdt, och anspråken på henne voro många och stora. Ehuru ett särskildt sällskap, "Custodia", stiftades för att från den Ekmanska förmögenheten årligen till välgörande ändamål utdela afsevärda belopp, kunde konsulinnan

blick hon genom sin hjälpverksamhet fick däri, så att man kan säga, att hon under de sista åren af sitt lif formligen tyngdes till jorden under bördan af andras lidanden — frikostigt lagda på hennes skuldror att bära.

Som änka redan vid 23 års ålder efter godsägaren Linder, flyttade hon öfver till Uppsala med sin son — nuvarande öfverstelöjtnant Ernst Linder — till dess hon efter 4 år trädde i nytt äktenskap med konsul Oscar Ekman och blef bosatt i Göteborg. Den ännu helt unga kvinnan förstod att med den vackraste pliktrohet och en osökt värdighet

Ekman inte därmed anse sig befriad från förpliktelser. De böner om hjälp, som kommo till henne personligen, tog hon också personligen del af, och hon gick upp i de hjälpsökandes svårigheter och bekymmer. Hon kunde använda nattens timmar till att läsa bönbref i stället för till sömn. Och hennes gåfvor voro inte små, när hon gaf. Den sista skänken från hennes hand var den till ett ungt par af ett komplett hem från början till slut ända till förråden i skafferiet. In i det sista intresserade hon sig för att

denna hennes gåfva skulle bli så bra som möjligt i alla detaljer.

Nöden tar ju aldrig slut, och det kan kanske därför synas oegentligt att tala om ett afslutadt livsverk vid konsulinnan Ekmans bår, men de som stått henne nära berättat, att man på de sista åren kunde iakttaga hur länk fogades vid länk i hennes arbete att stödja företag, för hvilka hon intresserade sig, så att till slut kedjan blef fullbordad. Vid sin död hade hon hunnit att understödja alla goda företag, hvilka hon trodde på, så att man i sanning kunde säga att ingenting var glömdt.

Här kan inte uppräknas alla dessa företag från Norrbottens arbetsstugor till Skånes Flodakoloni. För såväl rent filantropiska som konstnärliga och vetenskapliga syften var det lätt att vinna konsulinnans medverkan, vaken och lifligt intresserad som hon var. Den, hvars yrke föranledde till att forska efter donatorn vid många sociala företag, stötte ofta på konsulinnan Ekmans namn och nästan alltid i förbindelse med en allvarlig anhållan att förtiga det. Svarades undvikande på en förfrågan, hvem som bekostat det nya hemmet eller den och den utvidgningen, drog man alltid genast den slutsatsen: ja så, konsulinnan Ekman. Till slut blef för journalisten denna kvinna, som räckte till öfver allt ända i det otroliga men ändå aldrig syntes på in-vingingar eller fick skrivas om, till en mytgestalt, en fé, som satte i rörelse ens fantasi och väckte en lust att komma henne på nära håll en gång. Denna lust måste man dock bevinga, eftersom man visste, hur svårt hon hade det ändå att värna en sista rest af sig själf, sin tid, sina krafter mot alla dem, som trängde på i förvissning om, att de i hennes hjärta hade en förrädare inom hennes egna murar.

De sista åren hade det gått så långt att konsulinnan Ekman blott sällan "orkade vara hemma." Men på den plats utomlands, där hon slog sig ner incognito, skapade hon sig snart en ny kärleksverksamhet. Hon njöt af att få uppsöka de fattiga, att få välja dem hon ville hjälpa, hon som annars alltid söktes själf.

Ett yttermera bevis, om sådant behöfves, på hur konsulinnan Ekman var älskad och välsignad blef hennes jordfästning. Sällan har väl barn och barnbarn vid en moders kista varit omgifna af så talrika skaror af sörjande, af fattiga vänner, som icke kände hvarandra och dock voro förenade i en gemensam sorg.

Det här meddelade porträttet af den bortgångna återger henne som silfverbrud.

Manuskript och bref

af redaktionell natur torde alltid adresseras till Redaktionen af Idun, ej till någon särskild medlem af densamma.

Andante funèbre.

Till minnet af fru Maria Ekman.

EJ BLID EN SOLGLIMT UR NOVEMBERDISET

sig bryter hoppfullt genom våta riset till ljus och skimmer öfver gångars grus. Kring Humlegårdens blomrabatter kala blott stilla, vemodsfulla röster tala, och skuggor dala likt svarta slöjor vid ett sorgehus.

Helt nyss två ögons klarhet döden skymde, ett hjärta hörde stilla upp att slå, ett hjärta, klappande och varmt, som rymde af mänsklig kärlek, ren, en eld som få. En sol af hopp i präfningsdagar långa för alla lidande och glömda små. —

Hvad stor förlust, oläglig sorg för många! —

Och dock! Hon är ej död... Hon lever än i minnet kvar som alla armas vän, de sjukas stöd och ljusa tröstarinna. Hvad godt hon verkat glömskan ej skall hinna, fast gravens stenar täcka multnadstoft... —

Snart klara stjärnor öfver jorden brinna, och Vintergatan tänder ljusa bloss kring himlens bro, som blott de goda finna.

HJALMAR WALLANDER.

Trollkarlens sista besvärjelse.

Af KNUD RASMUSSEN

Auktoriserad översättning af Axel Ahlman.

ARSTORMARNA ANDADES UT.

Det var också långt lidet i maj. Tövädret hade lockat alla fjäll att gråta, och ett par af de största älfvarna hade försökt spränga istäcket. Själf flöt solen het och glad öfver himlen och var så upptagen af den stora sommar, som stundade, att den icke mer hade tid att hvila bakom horisonten.

Men eskimåerna, som visste, att gröningsmånaden, juni, alltid lider under vinterns sista krampryckningar, togo omslaget till sol och hetta som ett kuriosum. Snöstormarna samlade bara kraft, menade de. Och rätt fingro de.

Men det var ändå icke lögn, att sommaren stundade! Isen utanför boplatsen var sönderäten af strömdrag, och på flaken lågo slöa sälar och solade sig. Ute från hafvet hördes ett flåsande oväsen. Det var de gamla, väl orienterade valrossarna, som började att draga in mot land. De visste, att isen var dödsdömd.

Rätt nedanför husen, i ett par stora vakar, lågo änder och grisslor och snaltrade, så att det ekade i fjällen. Ejdern hade börjat att draga förbi yttersta uddarna: man hörde i fjärran vingsuset. De kommo flygande i kapp i väldiga flockar till öarna, där de häcka.

Skaror af kvinnor och barn hade slagit sig ned borta vid det stora fågelberget. Det vimlade i stenrosen af lyssnande flockar. Hela fjällväggen hade fått lif, och ett mångstämmigt surrande tonade ut från allt, som

rörde sig på afsatserna. Stormfågeln och alkan var kommen!

Öfverst på tinnarna bor stormfågeln. Den svärfvar i luften som hvita, hvirflande snöbyar och ser med förakt ned på alkorna, som bygga längre ned, mitt på fjället.

Alkorna komma i myllrande flockar och ha svårt att få plats. De springa omkring på afsatserna och se så lustigt feskladda ut med sina hvita bröst. Fjället är stort nog, men de slåss ändå om utrymmet, de hacka hvarandra och skrika, men deras hetsiga skällsord smälta likväl för människans samman till en stor, rullande ljudväg.

Helt nere på de nedersta, branta klipporna slå måsarna sig ned och undra öfver, att någon gitter göra lifvet så besvärligt. De kika på svärmarna öfver sig, sträcka på vingarna, hoppa omkring några steg och purra ihop sig för att försjunka i djupa tankar. Måsarna äro så förnuffiga.

Men så kan det hända, att midt i fågelmyllret hörs ett rasslande dån uppifrån tinnarna, och ett bergskred vräker sig utför branten. Himlen förmörkas ett ögonblick, och ett moln af stormfåglar, alkor, grisslor och måsar seglar skrikande ut öfver hafvet!

"Det börjar vakna därute! Den stora sommaren nalkas!" säger eskimåen. Barnen springa ikapp ned till fjällets fot för att samla upp de döda fåglarna. Och snart tändas stora bål, och man kokar årets första fågel-fångst. Den måste alla smaka!...

Sådan var dagen! Det låg alstring och drift i luften och oro i människorna. Några unga flickor hade slängt af sig kläderna och sprungo ikapp bort öfver en slätt. Det väckte jubel bland de unga männen, som leende slöto sig till.

En gammal eskimå hade brett ut ett renskinn på marken och låg naken och åt sina löss. Vid hans sida satt dottern i samma toalet och gaf sitt lilla barn bröstet. Nere vid hafvet, på yttersta iskanten lågo hundarna med hängande tungor och flämtade af värme. Öfver landet låg detta tunga värdis, som solen drar ur den vaknande jorden. Och alla människor voro glada och goda och tänkte endast på den dag, solen gaf!

Då ljud ut öfver platsen ett rop, som kom alla att störta upp. Det verkade som ett bergskred i fågelfjället. Ropet upprepades icke. Det var hört, och alla sprungo ned till det hus, där Sagdloq bodde.

Sagdloq var stammens äldste och förnämste trollkarl, och det var han, som nu meddelade lägre, att han ämnade besvärja andar. Hans hustru var sjuk, och han ville söka bota henne.

Huset var byggdt ända nere vid hafvet. Män och kvinnor samlades därför på iskanten. Den sjuka kvinnan satt på en släde ute bland folket, och hennes son stod vid sidan. Uppe på hustaket, alldeles bredvid fönstret, satt trollkarlen Kåle, som hade lärt sin konst hos gamle Sagdloq. Han skulle därför vara i mästarens närhet. Men Sagdloq var ensam i huset.

Allt arbete upphörde. Ingen fick röra sig. Då jag kom dit, fick jag befallning att genast stå stilla. Allas ansikten voro präglade af allvar och andakt.

Sagdloq var af gammal, fruktad släkt. Hans farbror och brorson hade blifvit dödade såsom farliga själamördare, och Sagdloq var, enligt sina landsmäns utsago, den ende kvarlevande, som ärfte förfädernas visdom. Det fanns till exempel ingen annan trollkarl, som kunde krypa ur sitt eget skinn och sedan draga det på igen. Men det kunde han. Hvar och en, som såg en sådan "kötnaken" troll-

Prenumerationspris:

Vanl. upplagan:		Praktupplagan:	
Helt år	Kr. 6.50	Helt år	Kr. 9.—
Halft år	3.50	Halft år	4.50
Kvartal	1.75	Kvartal	2.25
Månad	0.75	Månad	0.90

Iduns byrå o. Expedition,

Stockholm, Mästern Samuelsgatan 45.	
Redaktionen: Riks 1646. Allm. 9803.	Expeditionen: Riks 1646. Allm. 6147.
Kl. 10—4.	Kl. 9—6.
Red. Högman: Riks 8660. Allm. 402.	Annonskontoret: Riks 1646. Allm. 6147.
Kl. 11—1.	Kl. 9—6.
Verkst. direktören 11, 11—1.	Riks 8659. Allm. 4304.

Annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:	
25 öre efter text.	Utländska annonser:
30 öre å textside.	30 öre efter text. 35 öre
20% förhöjning för särsk. begärd plats.	å textside. 20 % förb. för särsk. begärd plats.

nas af en grupp herrar och damer ur societeten, är icke blott att skaffa hjälp till Nådhämmerhemmet. Den vill samtidigt vara en uppvisning i allt det bästa, som af landets egna produkter kan användas och tillvaratagas för hushållet. Den outtröttlige direktör Lindh har redan tidigt i sommar för detta ändamål uppköpt konserver från hushållsskolor i olika delar af landet och lagt an dels på att få med hvad som i hvarje landsända är dess specialitet, dels på att leta fram gamla goda halft förglömda recept för tillvaratagande af sådant som annars förbises. Så kommer han att kunna uppvisa, hur enbär, slänbär, rönnbär, ja, lindblom med fördel kunna användas till dricka, saft eller té.

Större eller mindre kollektioner af konserver och frisk och torkad frukt m. m. ingå som vinster i lotteriet.

Andra vinster äro finare och enklare köksinredningar, som också visas på utställningen. Dessa äro valda af en annan specialist på hushållsområdet, fröken Ida Norrby. Såväl fröken Norrby som direktör Lindh komma att hålla föredrag under den tid utställningen är öppen. Lotter å 2 kronor säljas där samt i Allmänna tidningskontoret Gustaf Adolfs torg och en hel del andra tidningsaffärer i Stockholm.

Drottningen har lofvat att själf förrätta invigningen. Hon har äfven skänkt en vacker kollektion frukt från Solliden. Konungen har skänkt en hjort, som har blifvit inlagd på glas och har sin plats bland köttkonserverna.

Det är ett önskemål att denna första hushållsutställning skall inleda en rad af liknande, så att hvarje höst skall ges en uppvisning af de framsteg de svenska husmödrarna göra i att använda landets matnyttiga tillgångar och göra sig oberoende af utlandet.

Guds soldat.

Honnör vid Elisabeth Nordenfalks bår.

Min fader var en ung soldat

min farfar dog med svärd i hand,
hans farfar föll vid Villmanstrand.

Äck, hvem vill stappla trög och tung?
Nej, gå i fält helt varm och ung
och dö för ära, land och kung,
se, det är annan lott!

DEN SOM PÅ 1890-TALET EN SON-
dagskväll dristade sig till att bevista ett
frälsningsmöte i den lilla ruskiga lokalen ute
vid Hornstull, hade ingen tråkig afton. Platt-
formen pryddes af några gubbar och gum-
mor, som en efter annan stodo upp och af-
lade sitt vittnesbörd. Dessemellan spelade
ett halft dussin glada gossar och flickor på

Elisabeth Nordenfalk.

guitarr. Deras unga röster kommo den tjocka
luften att nästan synbart dallra. Lokalen var
full af förstadspack, för att tala genuin "öster-
termalmska". Vid dörren stod en kvinnlig
vakt och höll fridsörarna i styr.

Det var militärisk hållning på dörrvakten.
Lång, rak, säker. Ogonen blickade före-
målet skarpt i ansiktet och kufvade skojet.
Ett litet släp på kjolen kanske förvånade en
och annan. Men man fäste sig bara vid bon-
neten. Det var en befullmäktigad. Hon var
på sin post, och man hade endast att lyda.

Eftermötet tog vid. Fridstörarna sutto stilla
som barn i kyrkan. Dörrvakten gick upp på
plattformen och började bedja högt. Hon
bad till Gud för fridstörarnas själar. Att de
hade en själ hade de själfva glömt, och in-
gen hade påmint dem om det, sen de gingo
fram för prästen. Och det var rätt många
år sen dess nu. Och det var ändå längre
sen mor dog, och hon hade också talat om
själen någon gång. Tänk om de hade en
själ! Hvad skulle man göra med den då?
Den skulle bli frälst, sa' hon där uppe på
plattformen. Hur gick det till? Man skulle
börja bedja i stället för att svärja. Och så
skulle man bli frälst och lycklig i stället för
att vara olycklig och supa.

Ja, det var inte dumt. Det tälte att tänka
på.

Vid 11-tiden bröt församlingen upp. Dörr-
vakten satte sig på gamla hästspårvagnen
och reste till slussen. Där bytte hon ny spår-
vagn. Vid midnattstid trädde hon in i en liten
våning nära Valhallavägen. Väggarna voro
fulla af gamla porträtt. Hon lät blicken hvila
på en ung vacker dam i rococo.

"Jag förstår dig så väl, farmor. Från Gud
och till Gud!"

Det var ett porträtt af grevinnan Eleonora
Charlotta Wrangel, författarinna och Atter-
boms väninna, som i stolt skaldeyra sökt
leda ältens ursprung ända från Asagudarna.

Friherrinnan Elisabeth Nordenfalk hade
gamla anor. Krigare alligenom.

Hennes fader var öfversten vid Svea ar-
filleri friherre Christer Henric d'Albedyhll.

Hennes farfars farfar var Christer Henric
d'Albedyhll, Karl XII:s livdrabant och be-
märkt i ryska kriget.

Hennes farmors mormors morfar var Rut-
ger von Ascheberg, Karl X Gustafs och
Karl XI:s tappre härförare och den lycklige
fadern till tjugufem barn i ett och samma
äktenskap.

Men förfäder bestå icke endast af män.
Kvinnornas tal är jämnt lika stort som män-
nens. Dygdädla, veka, skönhetsälskande,
lyckotörstande jungfrur hade sällat sig till de
dödsföraktande tappra krigarna, och det rö-
da vildjursblodet hade blifvit mer och mer
förädladt och allt blåare och blåare.

Edla Carolina Elisabeth d'Albedyhll var en
väl begåfvad kvinna. År 1870 ingick hon
äktenskap med kaptenen vid flottan Erland
Nordenfalk, som dog redan efter åtta år.
Kort därpå reste hon ner till Italien för att
studera konst. Åtskilligt annat blef äfven
föremål för hennes studium. En skildring från
hennes egen hand kastar bästa ljuset där-
öfver. Hon skriver:

En allvarlig sökare efter Gud, alltsedan
min tidigaste barndom, fann jag honom dock
såsom min egen personliga Frälsare först
vid 38 års ålder och det efter en hård kamp,
mycken ångest och tårar, under mörker och
syndanöd vid korsets fot, kännande liksom
Jakob min höftsena förlamas under brottnin-
gen med den mäktige öfvervinnaren.

Fullt lycklig var jag dock ej: Genom den-
na inblick i mitt eget inre föll ljuset och öf-
ver min omgivning samt allt, som utgjort me-

delpunkten, kring hvilken jag under alla dessa
år kretsat och lefvat med hela mitt lifs var-
ma intresse i full tro och öfvertygelse om
dess förträfflighet och fulla berättigande.
Den strålande slöjan var brusten, endast
eländiga trasor återstodo. Lifvet och männi-
skorna framträdde i hela sin osminkade
verklighet. Jag såg deras stora skötesynder,
självviskhet, falskhet, vinningslystnad, hög-
mod såsom aldrig förr.

Förluster och motgångar träffade mig från
alla håll, och jag, som i min barnsliga en-
fald trott alla så väl, fruktade nu en Judas
i hvarje så kallad vän, och jag hade ingen
på denna jord att luta mitt hufvud in till.

I denna sinnesstämning hastade jag att
lämna mitt fädernesland för att i främman-
de omgifningar söka den frid, som mitt hjärta
åträdde. Huru jag sökte och hvarest kan ju
vara likgilligt.

Den katolska lärans vidskepliga bilder-
dyrkan passade ej för mitt nyktra sinne,
ehuru jag af uppriktigaste hjärta erkänner
det goda jag fann hos många dess varma
och nitiska bekännare. Särskildt tilltalade
mig misericordiasamfundet för dess härliga
dödsföraktande, själförsakande, i tysthet ut-
förda arbete bland nödens barn.

Koleran rasade nu som bäst i Europa, och
eldad af önskan att verka min Mästares verk
i mitt eget land, skyndade jag hemåt i hopp
om att kunna blifva till nytta och välsignelse.
All bitterhet var liksom försvunnen ur min
själ. Misericordia var inristadt i mitt hjärta.

Koleran nådde för denna gång ej Sverige,
och Misericordia hade redan gjort sitt in-
träde där, visserligen under en annan form,
dock med samma härliga innehåll — under
namn af Frälsningsarméns slumverksamhet.

Genom slummen lärde jag mig känna
Frälsningsarmén i dess helhet, hvilken i upp-
offrande kärleksverksamhet ej har sin like
annat än uti sin höga förebild och Mästare,
Jesus Kristus.

Jag hade funnit hvad mitt hjärta trängtade
efter: barnafrom tro och kristlig kärlek, ej i
ord blott, men i handling.

Vägen stod nu öppen för mig, och jag
skyndade att inskrifva mig uti Frälsningsar-
méns rullor såsom Guds soldat, besluten att
i hans kraft stå trogen och strida hans kamp
emot synd och värld såsom den ringaste

Elvine Hamilton.

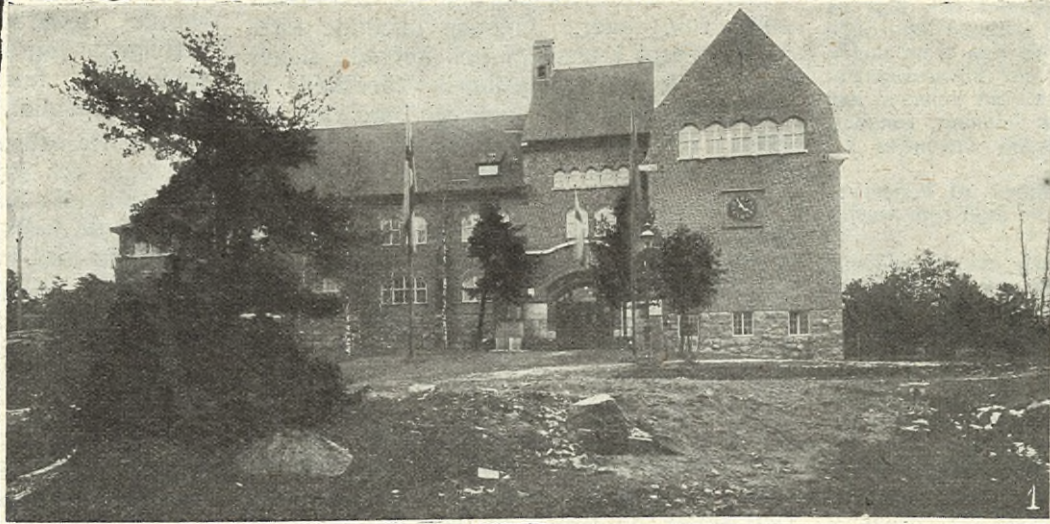
SALTSJÖBADENS NYA SAMSKOLA

SALTSJÖBADENS unga lifskraftiga samskola har i dagarna som present från samhället mottagit ett nytt enligt nutidens fordringar inredt skolkhus.

Invigningen och det högtidliga öfverlämnandet ägde rum den 3 november i närvaro af skolbyggnadskommittén, skolstyrelsen och Saltsjöbadens mecenat äfven på skolväsandets område, excellens Wallenberg samt ett stort antal intresserade föräldrar och målsmän.

Programmet upptog bl. a. en redogörelse för samskolans utveckling hvaraf framgick, att den på 20 år fått sitt elevantal ökad från 9 till öfver 200 elever, hvilkas undervisning skötes af 20 personer, lärare och lärarinnor.

Samskolan tyckes ha visat sig vara den lämpliga formen för

villasamhällets läroverk, äfven Djursholm har som bekant en blomstrande samskola.

Invigningstalet hölls af läroverksrådet, professor G. Rydberg, hvars tal mynnade ut i den lösen han ville ge ungdomen: varen svenske! Ett avslutande tal hölls af inspektor, kyrkoherde Widner. Till invigningen hade författats en

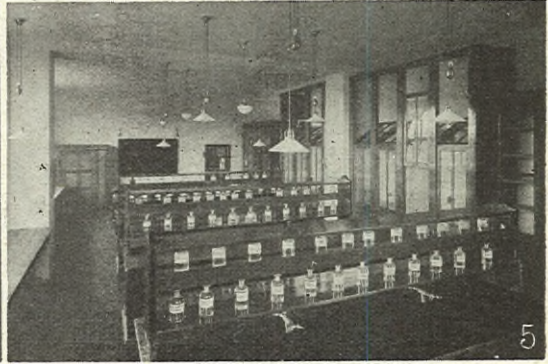
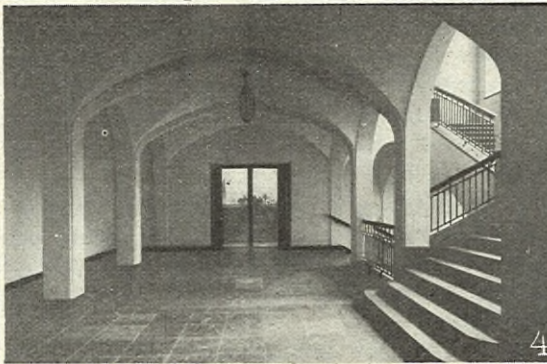
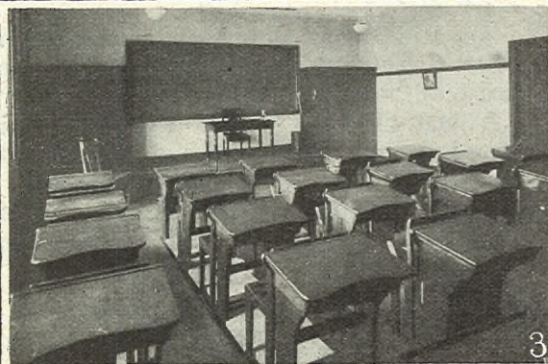
kantat med musik af fru Sara Wennerberg-Reuter, som utfördes af en kör på 200 personer, hufvudsakligen skolans egna lärjungar.

En ståtlig sidenfana skänktes vid invigningen till skolan af statsrådinnan Alice Wallenberg. Som af våra bilder framgår är skolan icke blott ståtlig till det yttre, utan också mycket både ändamålsenligt och konstnärligt inredd.

4. Trapphallen. 5. Laboratoriet. O. Ellqvist foto.

1. Exteriör af skolan. 2. Invigningen
3. Ett klassrum.

bland hans kämpar, intill den dag, då han i nåd kallar mig till sig."

Till sitt civila yrke var friherrinnan Nordenfalk målarinna. Hon målade porträtt och blommor, förljusande blommor från Rydboholm och Löfsta, där hon brukade hälsa på sina släktingar.

Den 10 oktober i år fyllde friherrinnan Nordenfalk sjuttiofem år. Frälsningsarmén uppvaktade med krigsmusik. Där sjöngs en sång:

"Himmelens stad är härlig,

Hinner du först den staden,
så säg att ock jag kommer dit."

Vid de orden nickade de unga kämparna åt den gamla, och den gamla kämpen lofvade att framföra hälsningen.

Det var en förändligad gammal kvinna, som en söndagsmorgon bräckte skalet och ingick i det eviga lifvet.

SOROR.

Grefvinnan Elvine Hamilton,

landshöfdingens i Gefle grefve Hugo Hamilton, maka, född friherrinna Elvine Åkerhielm af Blombacka afled nyligen i sitt hem efter en längre tids sjukdom. Ur en lokaltidning låna vi följande minnesord om den bortgångna:

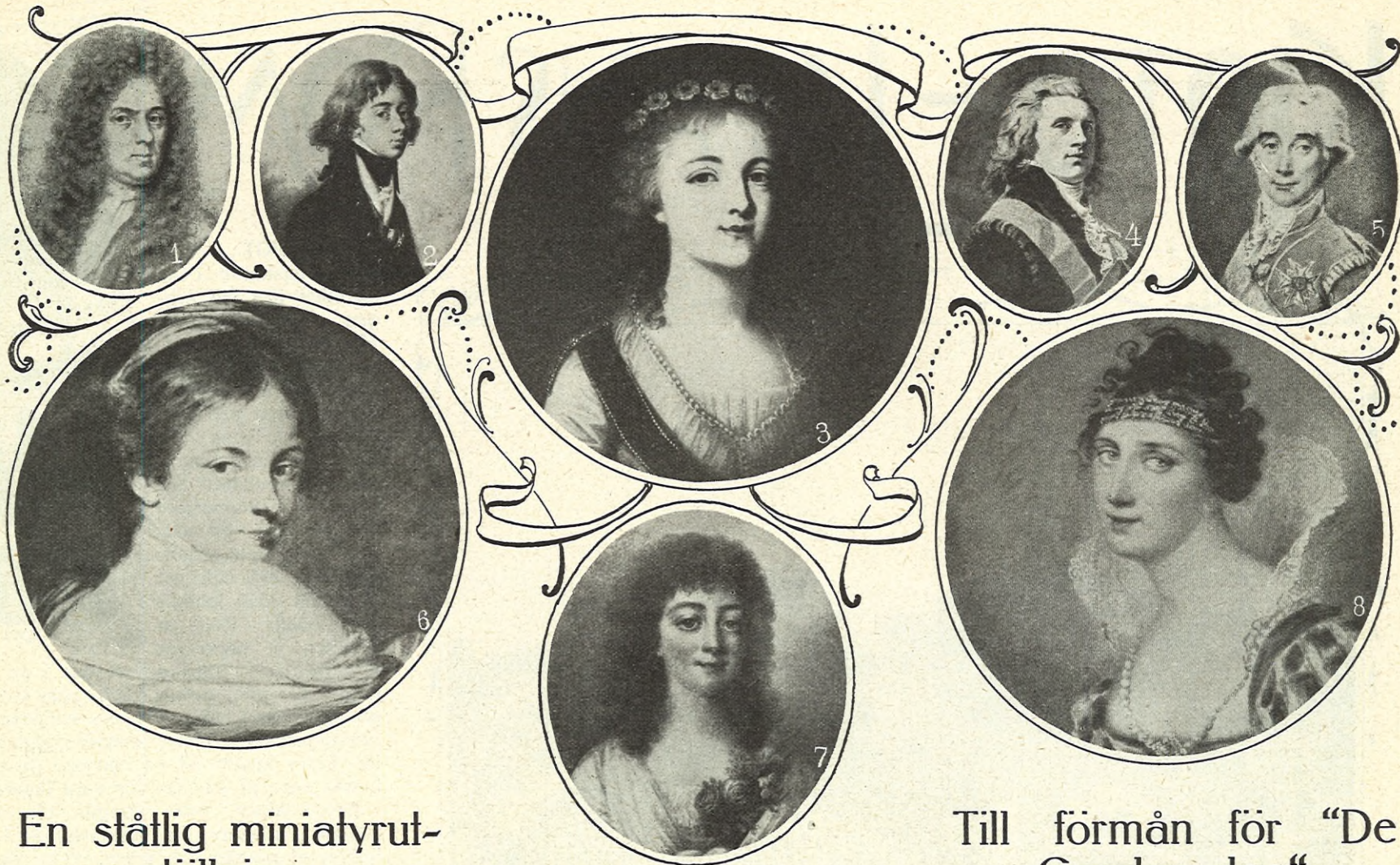
Grefvinnan Elvine Hamilton hade öfver sitt väsen något ljust, harmoniskt och gladt, som främst i hemmet men äfven därutöfver verkade lifvande, värmande och glädjespridande. Varmt intresserad af filantropisk-social och kvinnlig verksamhet, var hon ordförande i föreningen Mjölkdroppen, i Röda korsets kvinnoavdelning i Gefle, vidare i Gefle fruntimmersförening med dess skyddsförening och arbetsstugor samt i Gestrike-lands hemslöjdsförening, liksom i Gestrike-Hälsinge hemslöjdsförenings länsförbund.

Hon blef personligen omtyckt af alla, med hvilka hon kom i beröring och lämnar efter sig ett ljust och vackert minne.

Den aflidna, som var född 1857 och sålunda 58 år gammal, var gift sedan år 1881 och efterlämnar utom maken, grefve Hugo Hamilton, en son Adolf, löjtnant vid artilleriet och landbrukare, samt fyra döttrar, Elisabet, gift med löjtnant N. A. Wattrang, Agnes, gift med direktör C. F. G:son Lagercrantz, Florrie och Viveka.

DJURSHOLMS HEMSLÖJDSAFFAR,

Engelbrektsgatan 25, har i dagarna utökat sitt rika, vackra och omväxlande lager af hemslöjdsalster från olika trakter af landet, med en kollektion från Malmöhus län, som förtjänar att tas i betraktande af alla för hemslöjd intresserade. Den består af hvardagsrumsmöbel, praktfulla dukar med knyppling och hålsöm, rödlakan och flamsk samt arbeten i messing m. m. Alla föremål äro väl apterade för det moderna hemmet och mycket prisbilliga.

En ståtlig miniatyrutställning.

DE GAMLAS DAGS FÖRENING har i Bukowskis konsthandel vid Berzelii park i Stockholm anordnat en utställning af miniatyrer, som för den intresserade erbjuder ett i bokstafelig mening enastående tillfälle att studera den gamla svenska miniatyrkonsten från midten på 1600-talet, då den infördes i Sverige genom af drottning Kristina inkallade konstnärer, till de första årtiondena af 1800-talet då miniatyrkonsten under empiren hade sin sista blomstringsperiod. Utställningen omfattar nära femhundra nummer, och bland dem äro de främsta svenska miniatyrmålarna representerade: Elias Brenner, Lafrensen d. y. och Hall, den förre från Karolinska tiden, de två senare från den gustavianska tiden, miniatyrkonstens storhetstid. Empirens mest representerade miniatyrmålare äro Bossi och Sparrgren.

Utom det konstnärliga har samlingen ett mycket stort personhistoriskt intresse.

1. Elias Brenner: självporträtt. 2. J. A. Gillberg: Gustaf IV Adolf. 3. Ritt: Storfurstinnan Alexandra af Ryssland. 4. D. Bossi: Hofstallmästaren frih. W. S. von Schwerin. 5. N. Lafrensen d. y.: Excel-lensen Axel von Fersen. 6. J. B. Greuze: Flickporträtt. 7. A. U. Berndes: Drottning Fredrika Dorothea Wilhelmina. 8. D. Bossi: Friherrinnan Elsa Maria Munck, född Hebbe.

Miniatyrkonsten har bevarat åt eftervärlden dragen af många personligheter, af hvilka vi annars icke skulle egt något porträtt, eller ock gifvit en ny, belysande sida af dem, en intimare bild än den de stora oljemålningarna bevarat. Många kulturhistoriskt karaktäristiska drag, belysande för olika epoker, ha också miniatyrerna bevarat icke minst genom infattningar och inskriptioner.

Vi meddela i dag några prof på hvad utställningen bjuder. De två miniatyrerna af

Till förmån för "De Gamlas dag"

Gustaf IV Adolf och den ryska furstinnan äro förlofningsporträtt, som utbyttes, medan underhandlingarna om giftermålet pågingo. Vi ha också ett porträtt af drottning Fredrika Dorothea Wilhelmina, som i stället blef hans gemål. Särdeles karaktäristiskt är porträttet af Fersen, gustavianen par preference.

Konungen utställer en dyrbar samling Napoleon-miniatyrer.

Utställningen är anordnad af en bestyrelse, bestående af amiral Olsen, bankassör Obergren, direktör Palm och doktor Karl Asp-lund, den senare utställningens sekreterare. Samlingen är tillkommen genom hänvändelse till kända miniatyrsamlare öfver allt i landet. Åtskilliga hittills okända konstverk har på detta sätt kommit i dagen.

Till utställningen är upprättad en mycket prydligt utstyrd katalog, som innehåller ett flertal reproduktioner af de mest intressanta miniatyrerna.

Då skyttegrafvarna å

1. Sjukvårds- och förbandsrummet i skyttegrafvarne. 2. Konungen emottages vid skyttegraf-

Djurgården invigdes.

varna af öfverste von Heland. 3. Ett samkväm i skyttegrafven. 1 o. 3. W. Lamm, 2. Th. Modin.

KIOTO - JAPANS ROM

Tid

SAMTIDIGT MED att svenskarne i all enkelhet fira sin årligen återkommande Märtenfäst begår kejsardömet Japan och dess ärorika kejsarhus vid den nye kejsarens kröning en storartad fest i Japans forna hufvudstad Kioto. Den minnesrika kejsarstaden är icke af i går. Den grundlades år 794 och var ända till 1868 landets hufvudstad. Den är belägen i provinsen Yamashiro vid Kamogavafloden i en af Japans skönaste trakter och äger dessutom ett stort antal arkitektoniska minnesmärken, däribland öfver tusen tempelbyggnader. Vi ha därför ansett att en bildserie från Kioto kunde vara af intresse för våra läsare.

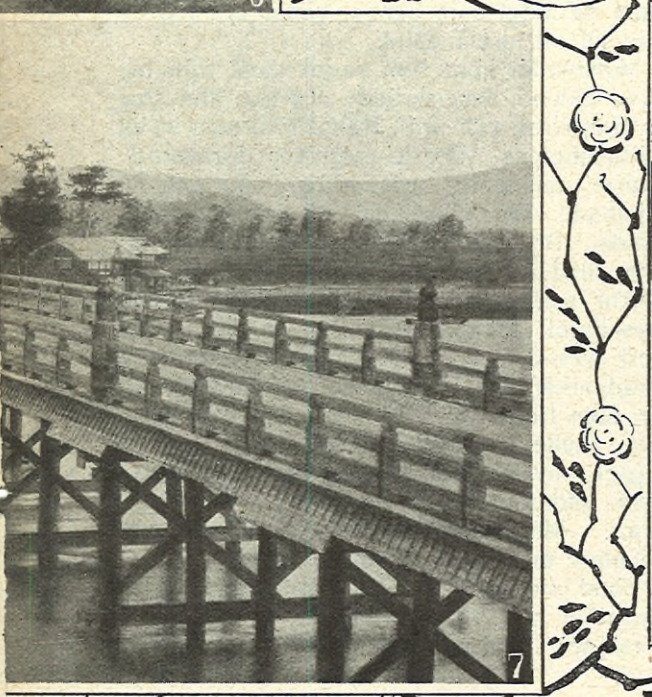
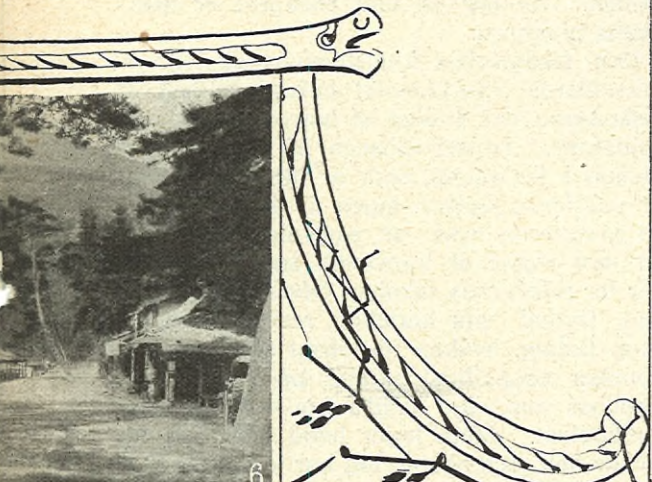
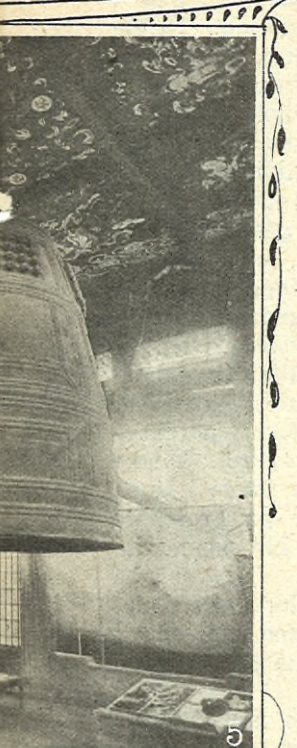
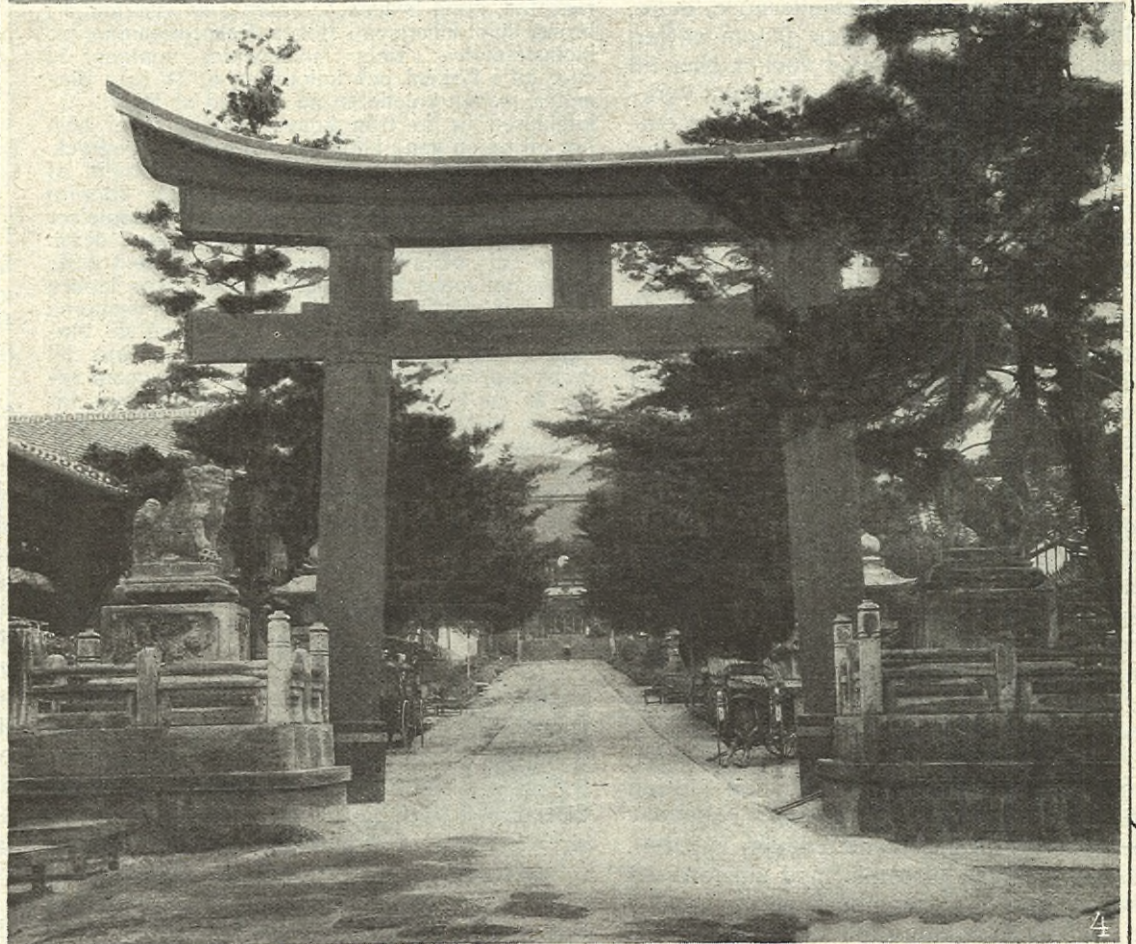
Befolkningen, som uppgår till omkring 400,000 invånare, är sysselsatt med fabrikation af porslin och siden. Från den högt belägna stadsdelen Kiyomidzu (bild 1), hvarst porslinsverkstäderna äro belägna, har man en storslagen utsikt öfver staden med

DÄR LANDETS KEJSARE SKALL KRÖNAS

dess kanaler, hus och brokiga gatulif. Å bilden återgives ett gatuparti med tempeltorn, framför hvilket står en minnessten samt ett par cryptomerior. Dessa för Japan egenartade barrträd anfaða ofta de mest fantastiska former och storlekar. (Japanska miniatyrcryptomerior är man för öfrigt i tillfälle att se i Nordiska kompaniets fönster).

I en underbart vacker trädgård ligger Ginkakuji, (bild 2), "silfverpaviljongen" uppbyggd 1479 af Ashikaga Yoshimasa såsom sommarresidens. Fastän materialet endast är trä, har byggnaden trotsat århundraden. Till det yttre är den skäligen enkel, utom att taket är prydt med en bronsfenix, men i det inre finnas ännu konstverk, som tillhört slottets grundläggare. Så äro väggarna t. ex. dekorerade med kakemonos, äldre japanska målningar, tillskrifna Kano Motonobu, Cho-Densu och andra gamla be-

römda mästare, hvilkas alster på sista tiden gjorts till föremål för ingående studier af såväl japanska som europeiska konstforskare. Bland klenoderna märkas Yoshimasas bild i prästdräkt samt hans favoritbild af Amida, skulpterad af Eshin för 900 år sedan. Silfverpaviljongen speglar sig i den framför belägna med lotus uppfyllda dammen, i hvilken guldfiskar och karpar frängas mot slottsbyggnaden för att bli matade.

Man indelar templen i Japan i tvenne hufvudgrupper: Buddha- och Shinto-tempel. De förstnämnda utmärka sig genom de graciöst svängda taken, prydligare portaler och förnämligare dekoration af väggarne. Rokakudo (bild 3), är ett tempel af trä. Det praktfulla, i flera afsatser och utsprång anbragta taket, som är beklädt med glaceradt, rikt skulpterat rundtegel, glänser på ett underbart sätt i solskenet. I det inre hänga de sedvanliga offerbilderna, Exvolas-Ema, föreställande målade hästar, som i Japan hållas heliga. Utanför lägger man märke till ett par stenlanternor, som åt tempelgårdarna gifva en säregen prägel. Framför Shintotemplet, som äro enklare, mera påminnande om landt hus än helgedomar, stå antingen en eller flere höga röda träportar "torii". Ursprungligen voro de afsedda som hviloplats för fåglarna. Fushimitemplet (bild 4) visar en sådan karaktäristisk port, å hvars bägge sidor tvenne i sten skulpterade fantastiska djurfigurer äro placerade. I fonden skymtar tempelbyggnaden.

Daibutsutemplet byggdes 1588 af den store japanske fältherren Hideyoshi. Det mest anmärkningsvärda i detta är, utom en 25 meter hög förgylld Buddhabild af trä, den kolossala bronsklockan (bild 5), som hänger i en särskild klockstapel, hvilken senare äger en i bjärta färger utförd plafondmålning. Då man å bilden ser den lille japanen, som står under bronsklockan, kan man sluta sig till dimensionerna. Denna tempelklocka är en af de största i Japan. Ehuru den i likhet med öfriga klockor i landet saknar kläpp, hindrar emellertid ej detta, att klangen, som frambringas genom anslag af träbjälkar utifrån, blir lika vacker eller till och med vackrare än i våra europeiska kyrkklockor. Kiotos omgifningar äro rika på omväxlande naturscenerier. I närheten ligger Japans största insjö, den vackra Biwasjön, från hvilken en bild (7) är återgifven. Arashiyama vid den strida Hozugavaflo den är äfven en favoritflyktsort för staden Kiotos invånare under sommaren. (Bild 6).

Kröningsfesten skall äga rum den 11 november. I förväg ha förfädernas andar i det allra heligaste i kejserliga palatset i Tokio underrättats om hvad som kommer att ske. Deras majestäter anmäla själfva saken, högfidligen klädda i gamla paradkläder och följda af prinsarna af blodet.

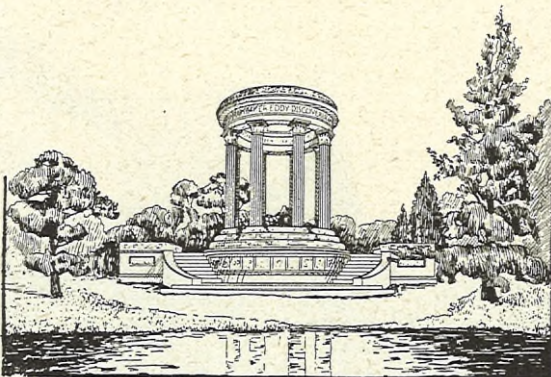
Det betydelsefullaste ögonblicket under kröningsceremonierna är det, då den nye kejsaren mottager de tre heliga symbolerna för den kejserliga makten — den heliga spegeln, den heliga juvelen och det heliga svärdet, hvilka alla ha gått i arf från den ene härskaren till den andre sedan urminnes tider. Dessa heliga symboler sägas hafva skapats på samma gång som den äldriga gudinnan Amaterasu O-Mikami, solgudinnan, af hvars strålar ölandet Japan uppstått.

Sedan kejsaren utrustats med sin jordiska makt, har han att genomgå Daijosaiceremonien, vid hvilken han skall offra nytt ris åt de kejserliga förfädernas andar och alla himmelska och jordiska makter, honom själf inberäknad. Ett af de gamla namnen på Japan är Mizuho-no-kuni, det är "risets gamla

land". Riset, som skall användas vid detta enastående tillfälle, har odlats på en plats, som utsetts af de makthafvande. Fälten betraktas som heliga och hållas i helgd för all tid framåt. Särskilda risodlare ha utsetts, hvilka måste bära särskilda dräkter, och de sjunga en säregen hymn under arbetet. I september sändas utsedda skördemän för att inhösta de mognade kornen, och sedan dessa preparerats och kokats enligt uråldriga recept, offerar kejsaren dem till sina gudomliga förfäder, på samma gång som han själf äter af dem. Detta är kröningsceremoniens afslutning.

N. V. HAGSTRÖM.

Ett monumentalt minnesmärke öfver en kvinna.

PÅ MOUNT AUBURNS KYRKO GÅRD, Cambridge, Mass. ses i dagarna ett imponerande monument åt minnet af Christian Science-rörelsens stiftarinna, Mary Baker Eddy.

Monumentet, hvars skapare är en af Förenta Staternas förnämsta arkitekter, är hugget i hvit granit. En kolonad af åtta korintiska pelare hvilat på ett stylobat med tre afsatser, omgifven af en cirkelrund plattform. Härifrån leda trappor å ömse sidor ned till en lägre plattform invid stranden af en liten sjö. Kolonaden uppbär en cirkelrund fris, kring hvilken är anbragt en inskription i brons, djupt inhuggen i stenen. Dekorationerna äro blomstermotiv. Hela monumentet upptager 50 eng. fot i fyrkant och kolonaden är 18 fot i diameter, medan kolonerna nå en höjd af 14 fot. Arkitekturen är fri från konventionalism. Det hela ger ett på en gång klassiskt och pittoreskt intryck. Mount Auburns kyrkogård gömmer stoffet af Longfellow jämte några af de främsta litterära män Förenta staterna ägt, och deras hviloplats är utmärkt af dyrbara monument, men dessa kunna ej uthärda någon jämförelse med detta storartade mausoleum. Det är ett tidens tecken som väl förtjänar att beaktas, medan tankarna kretsas omkring stormän och stordåd på de blodiga krigsfronterna och monument uppföras till deras ära, att samtidigt ett sådant monument reses åt en kvinna som ett tacksamhetsbevis för hennes lifslånga kamp mot det onda i världen. Monumentet, jämte en fond för dess vidmakthållande, är beräknadt att kosta 110,000 dollars, en summa som åstadkommes af frivilliga tillskott från Christian Scientister öfver hela jorden.

Äktenskapslagen i kyrkomötet.

DET SVENSKA KYRKOMÖTET, denna i hela världen enastående institution, besitter fortfarande rätt att afgöra sådana borgerliga lagfrågor, som beröra kyrkliga förhållanden; förhållandet mellan civil lag och kyrkolag är oklart, men de båda lefva i hvad man närmast skulle vilja kalla ett någorlunda dragligt samvetsäktenskap. Den 6:e och 8:e november ägnade kyrkomötet åt debatterande och afgörande af de delar af den af riksdagen antagna äktenskapslagen, som ha kyrkolags natur. Det är långt

ifrån större delen, men kyrkomötet kunde i alla fall hindra lagens promulgering. En aldrig så liten sten skulle kunna välta hela lasset — tills vidare. Det blef också en lång och skarp principdebatt om hela förslaget, formellt rörande 4 § punkt 1, hvori det heter att äktenskap ingås genom kyrklig eller borgerlig vigsel. Ordet vigsel vill man på kyrkligt håll icke se profaneradt genom att användas på den korta episod, som utspelas inför borgmästare eller kronfogde och man vill icke viga fränskilda med hänsyn till Kristi fördömande af all skilsmässa i bergspredikan. På dessa linjer rödde sig debatten, som gaf prof på hänförelse, kvickhet, lärdom och indignation. Hänförelsen representerade justitieminister Hasselrot, kvickheten och lärdomen professor Stave i Uppsala. Indignationen kommer på professor Holmströms i Lund och biskop Eklunds meritlista.

Justitieministern höll ett stort anförande, icke ett politiskt ministertal, men snarare ett temperamentsfullt kåseri, som han inledde med följande invokation:

"O Justitia, förlåt förslaget motståndare, ty de veta icke hvad de prata om!" Talet var föröfrigt en ordentlig plaidoyer. Hr Hasselrot får ju gärna manligt djupa brösttoner, då han talar om kvinnan, och med särskild värme talade han om lagens stadgande om rätt till underhåll för behöfvande fränskild maka. "Hvad etiken beträffar äro herrarna på sin mammas gafa och jag en främling," yttrade ministern ordagrannt. "Men den som vill bringa en kvinna kvar i ett olyckligt äktenskap, han har inte läst bibeln rätt, och samvetsbetänkligheterna mot vigsel af fränskilda äro löjliga, då man kan viga en gammal ofäck gubbe vid en ung och oskyldig kvinna." Se här ett litet stickprof ur ministerns plaidoyer.

Den fördomsfria framstegsvänligheten representeras i kyrkomötet hufvudsakligen af biskoparna och främst af herrar Billing och Lindström; konservatismen af hofrättsrådet Ekman i Jönköping, som är mera prästerlig än prästerna själfva. Ingen af de två nämnda prelaterna hyste de samvetsbetänkligheter mot vigsel af fränskilda som hr Ekman har för prästernas räkning. Öfver Kristi formliga förbud står kärleken, resonerade biskop Billing, hvilken för öfrigt som praktisk politiker esomoftast skjuter på sådana reformlass som väga tungt i den kyrkliga uppforsbacken. Man tager hvad man kan få, menar han, och när en lag har kompromissat fram så långt som denna, tjänar det ingenting till att streta emot.

Motståndet kom som sagt mest från biskop Eklund, som skrädde ord lika litet som hr Hasselrot, och prof. Holmström som in till våltalighetens yttersta resurser försvarade hvarje millimeter af kyrklig makt och nu kämpade för vägrande af vigsel åt fränskilda. Professor Stave försökte lugna honom med att säga några kvickheter om de herrar som använde ordet borgerlig vigsel. Resultatet af hans bemödanden är ju osäkert, men det var ett verkligt roande prof på akademisk våltalighet. Sedan han bevisat, att de, som trodde att det borgerliga äktenskapet skulle få större auktoritet genom ordet vigsel, hyste samma magiska vidskepelse som vildarne, hade han intet yrkande att göra. Man fänkade ett slag på en ännu berömdare prästman: Abbé Coignard.

Först vid midnattstid på måndagen slöts debatten och voteringen blef en seger för förslaget. Den nya äktenskapslagen är räddad.

H. W.

Reinhardt - spelet

ELSE ECKERSBERG

ELSE HEIMS

JOHANNA TERWIN

I DESSA DAGAR BESKARES åt hufvudstadens publik en sällspord dramatisk konstnötning genom det Reinhardtska gästspelet på Kgl. teatern. Repertoaren upptager tysk klassisk dramatik samt stycken af Shakespeare, och verken framföras på vridbar scen med den regie, som gjort Reinhardt-föreställningarna i Tyskland ryktbara öfver hela Europa och hvarpå Stockholm fick se prof i de ståtliga Oedipus-föreställningarna å Djurgårdens cirkus för några år tillbaka. — För dagen inskränka vi oss till återgifvandet af några artistporträtt ur den stora

PAUL WEGENER

HANS WASSMANN

ensemblen, såsom Else Eckersberg, Else Heims, professor Reinhardts hustru, Johanna Terwin, alla tre uppträdande i Shakespearepjäserna, "Trettondagsafton" och "Midsommarnattsdrömmen". Bland de manliga konstnärerna märkas Paul Wegener, framställaren af Mefistofeles i "Faust", och Hans Wassmann, en betydande karaktärskomiker, hvilken bl. a. skall återge en af handlverkarne i "Midsommarnattsdrömmen".

Vi återkomma i nästa nummer till ett närmare omnämnande af de märkliga föreställningarna. :- :- :- :-

Nobelpristagaren i medicin för 1914.

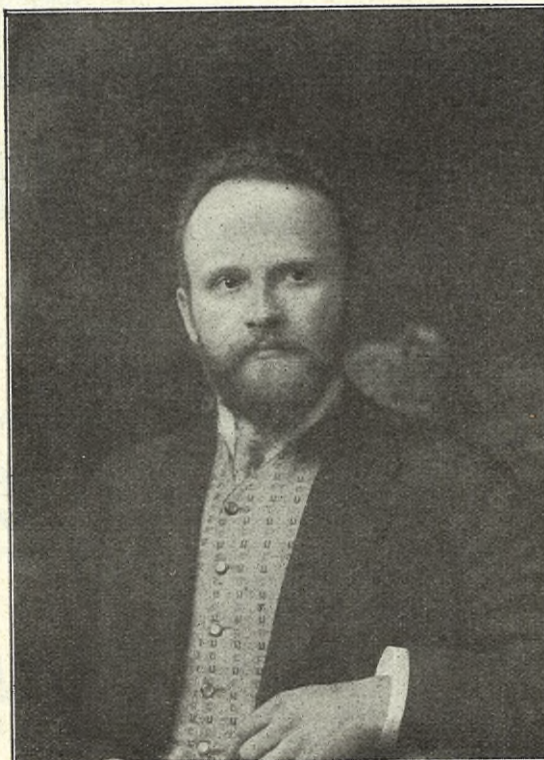

JOLARETS NOBELPRIS I MEDICIN, hvars utdelande uppskötts, har nu af Karolinska institutets lärarkollegium tilldelats privatdocenten vid universitetet i Wien, med doktor Robert Bárány för hans fysiologiska och kliniska studier öfver vestibularis, en del af hörselnerven.

Den nye pristagaren är äfven den yngste af dem, som mottagit nobelpriset. Han är född i Wien 1876 och har under de tio år han idkat vetenskapliga studier vid Wiens öronklinik, gjort nya öfverraskande upptäckter på sitt område, som alldeles förvandlat den del af läkarevetenskapen som sysslar med örats sjukdomar.

Genom hans metoder har det blifvit möjligt att diagnosticera och behandla svåra sjukdomar i innerörat och betydligt minska mortalitetsprocenten.

Han har äfven vid fortsatta undersök-

Öronläkaren, doktor Robert Bárány.

ningar uppdagat åtskilligt om lilla hjärnan och dess samband med hörselnerven.

Dr Bárány's vetenskapliga undersökningar ge löften om nya och stora resultat i fortsättningen, hvarför ett Nobelpris, som ekonomiskt säkerställer hans arbete, i hans fall blir af verkligt värde.

Ehuru frikallad från krigstjänst anmälde sig Bárány som frivillig vid krigets utbrott och blef fästningsläkare i Przemysl, där han utom arbetet på ett sjukhus fortsatte sina vetenskapliga undersökningar.

Vid Przemysls kapitulering blef dr Bárány fånge och är nu placerad å en ort i närheten af persiska gränsen, där han är sysselsatt med vården af fångna landsmän.

Med sin kollega i Stockholm, professor Gunnar Holmgren, har han under fångenskapen stått i förbindelse per post.

Köp lotter nu till

SVENSKA TEATERFÖRBUNDETS LOTTERI. — Dragningen är förestående.

Hufvudvinster:

Jordbruksegendom
med åbyggnader och döda inventarier
9.000 kr.

Ett hem
från Nordiska Kompaniet.
8.500 kr.

55 kvm. skärgårdsskapp-
seglare och långfärdsbåt af mahogny.
8.000 kr.

Briljantsmycke
6.000 kr.

Dessutom 7000 mycket värdefulla vinster.

Lotter à 2 kr. säljas öfverallt samt på rekvisition utan förskottslikvid från Sv. Teaterförbundets exp, adress Stockholm 5, då 35 öre till porto och dragningslista tillkommer. — Besök lotteriets utställning Birger Jarlsgatan 16, som är öppen äfven söndagar.

"Den bäst kvalificerade tidningen är den i hvilken annonsen blir läst af det största antalet köpstarka personer, som äro eller böra vara konsumenter af den annonserade artikeln."
Ett så kvalificeradt annonsorgan är *Idun*.

Försök
Stekt gröt
af **SVALÖFS**
snabbkokande
KORNFLINGOR

KÖKSALMANACK

Redigerad af
ELISABETH ÖSTMAN-SUNDSTRAND.
Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.
FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 14—20 NOV. 1915.
SONDAG. Frukost: Smörgåsbord; stekt, färsk strömming med tomat-sås och stekt potatis; ägg; mjölk; kaffe eller te med soones. Mid-dag: Svartsoppa med gåsleferkorf; gås, stekt i ugn med rödkål; vin-gelé med bruna mandelspån.
MANDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgröt med mjölk; delikatess-sill med potatis; kaffe eller te. Mid-dag: Ragu på gås med brynt potatis; fyllda strutar.
TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; bifstek med potatis; mjölk; kaffe eller te. Mid-dag: Vegetarisk jord-ärtskocksupuré med rostadt bröd; gädda med pepparkakor.
ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafremjölsvälling; rotsallad med skarp-sås; mjölk; kaffe eller te. Mid-dag (vegetarisk): Mannagryns-snibbar med potatis och kaprissås; krusbärskompott med vispad grädde.
TORSDAG. Frukost: Smörgåsbord; risotto; mjölk; kaffe eller te. Mid-dag: Ärtor med fläsk; plättar med sylt.

Fort och lätt
uppnås ett glänsande resul-tat om man putsar kökskärl, mässingsluckor m. m. med
Gahns Splendid
i flaskor à 25 och 50 öre.

FREDAG. Frukost: Smörgåsbord; bräckkorf med stekt potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Kokt, brynt lambringa med ris; klar äp-pelsoppa.
LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgröt med mjölk; »pytt i panna» med rödbetor; kaffe eller te. Middag: Afredd lammuljong (spadet från fredag) med jord-ärtskockor; korfkaka med smält smör och lingon.
Svartsoppa (f. 12 pers.). Krå-set af 1 gås, 1/3 lit. gås- eller svin-blod, 6 msk. mjöl (60 gr.), 1/2 lit. spad, hvarti kråset kokat, 2 lit. bul-jong, 1 tsk. hvitpeppar, 1 tsk. inge-fära, 1 1/2 tsk. stötta nejlikor, 2 msk. salt (30 gr.), 8 msk. socker (120 gr.), 8 msk. god ättika, 2 hg. katrinplom-mon, 1 lit. färska äpplen, 3-4 dol. mader eller scherry.
Beredning: Kråset utgöres af hufvud, hals, vingspetsar, fötter, hjärta, lever och mage. — Gåsen tvättas ur och inålfvorna skiljas för-siktigt från hvarandra. (Istret till-varatages noga, får ligga i vatten, smältes och användes som smör eller vid kokning af klenäter). Hufvudet skällas i hett vatten, klyfves längs efter, sköljes väl, ögonen tagas ur och näbben skrapas. Fötterna skällas och flås, hjärtat skäres itu, magen skäres upp, innehållet skrapas bort, och den tjocka gula hinnan drages

af Gallblåsan lossas försiktigt från lefvern, som användes till lefverkorf. Halsskinet drages af och användes som korfskinn. Halsen knäckes, ving-spetsarna skällas och klyfvas. Kråset sköljes väl och bör helst ligga i vat-ten några tim. Det sättes på i 1 lit. kallt vatten, skummas väl, 1/2 msk. af saltet samt 6 hvitpepparkorn och 4 nejlikor tillsätts, och alltsom-mans får koka med tätt lock omkr. 3 tim.
Katrinplommonen sköljas väl i ljumt vatten, sätts på i 3 dol. kallt vat-ten jämte 1 msk. af sockret och få koka tills de äro mjuka. Tio min. innan de äro färdiga, iläggas äpplena, skalade och skurna i klyftor. — När köttet är mörkt, tagas det upp, skäres i bitar och lägges i sopp-skålen. Spadet silas, skummas och får koka ihop till 1/2 lit. Blodet silas och vispas med mjölet och 1/2 lit. af den kalla buljongen; denna afredning bör stå och svälla 1 tim. Resten af buljongen kokas upp med spadet, afredningen hålles i under stark vispning och soppan får koka under fortsatt vispning omkr. 8 min. Den lyftes från elden, frukten lägges i jämte sitt spad, kryddorna samt vi-net tillsätts och soppan afsmakas noga. Den hålles öfver köttet i sopp-skålen och serveras med gås-lefverkorfen, skuren i skifvor och upplagd på särskildt fat.

Gåsleferkorf (f. 12 pers.). 1/2 dol. risgryn, 3 1/2 dol. mjölk, 1 gåslefer, 30 gr. sultanrussin, 1 tsk. salt (5 gr.), 1/4 tsk. hvitpeppar, 1/4 tsk. mejram, 2 tsk. finhackad por-tugisisk lök, 10 gr. smör, till löken. 1 litet ägg.
Beredning: Risgrynen sköljas, skällas i hett vatten, sköljas ånyo, få rinna af, sätts på i den ko-kande mjölken och få koka mjuka, då gröten hålles upp och får kallna. Lefvern stötes, passerar genom här-sikt och blandas i jämte de ren-sade och förvällda russinen, kryd-dorna och den lätt brynta löken. Sist iröres ägget och färsen afsma-kas samt fylles i det väl rengjorda och i ena ändan hopsyddad halskin-net af en gås. Korfven får ej fyllas till mer än 3/4, annars spricker den lätt, hopsys och får koka sakta i saltat vatten, utan lock, omkring 1/2 tim. Får afsvalna, skäres i skifvor och serveras i svartsoppa.

Gås, stekt i ugn (f. 10-12 pers.). 1 ung gås på omkr. 6 kg., 2 msk. salt (30 gr.), 1 tsk. hvitpep-par, 5-6 äpplen, 125 gr. katrinplom-mon, 1 1/2 lit. buljong, eller vatten.
Bredning: En ung gås har mjuk, blekröd näbb. blekröda fötter och simhuden ej så hård som hos en gammal; skinet är slätt med tyd-ligt markerade rutor. Gåsens kött anses finare än gåsbondens. Gäss böra hänga några dagar innan de anrättas. — Gåsen svedes öfver sprit — eller gasläga, hvarefter alla fjäder-pennor bortplockas omsorgsfullt och gåsen tvättas väl med ljumt vatten och mjuk borste samt torkas. Hufvudet med halsen samt vingar och fötter huggas af användas tillika med hjärta, lever och muskelmage till svartsoppa. Gåsen uppskäres och ur-tages — istret uttages och lägges i kallt vatten tillika med det ister som plockas af tarmarna —, sköljes väl i kallt vatten, torkas och gni-das in- och utvändigt med kryddorna. Fågeln fylles med äpplena, skalade och skurna i stora klyftor, samt med de förvällda och urkärnade katrin-plommonen, hopsys, uppsättes och

D. B. C.
Flytande Putskräm
för metaller.
Profva den och Ni använder aldrig någon annan. Fås öfverallt.
Fabrikant: Dorch, Bäcksin & Cos A.-B. GÖTEBORG.

Svaga och blodfattiga, barn och äldre, böra använda Apoteket Vasens "Ferrol", hvilket stärkande järnpreparat hastigt ökar kroppsvikten. Fördrages lätt af alla. På alla apotek till 2 kr. fl.

Svea Växtmargarin
husmoderns räddning i dyr-tiden, förklarar af kunnare vara
lika bra som mejerismör
såväl för bordet som för stekning och bakning,
sparar 40 % i hushållet

SKULTUNA
KOK- & KÄRL

ORIGINAL SINGER SYMASKINER
Världsberömda. SINGER & CO
SYMASKINS AKTIEBOLAG
Filialet på alla större platser.

Obs.!
VARUMÄRKET
"FYRTORNETS"
Svenska

Sardiner i finaste
Olivolja och Tomatsås
för Smörgåsbordet.

FLYGLAR, PIANON och ORGLAR
Högsta kvalité
Begär prisförslag!
Om bud an-tagas
B. ÖSTLIND & ALMQUIST
PIANO & ORGELFABRIKER Arvika
KUNGL. HOVLIVERANTÖR

Djursholms Konst- och Hemslöjdsaffär
utställer och försäljer ett stort urval af
hemslöjdsalster.
Öppet mellan kl. 10 f. m. och 6 e. m. Engelbrekts-gatan 25.

Förnämsta vita stångtvål är
Barnängens Äkta Balsamiska
Aseptintvål
OBS. Björnstämpeln!

CLOETTAS GULD-CACAO
i vidstående förpackning
säljes öfverallt
1 HEKTO 45 ÖRE

Jag har grundligt

profvat F. Paulis Liljemjölkrème och funnit den upp-fylla alla fordringar man kan ställa på ett godf och helande hudmedel.
(Intyg.) **Rosa Grünberg.**

Zeniths Specialkvaliteter äro
Zeniths "Extra Växt"
— och —
Gräddmargarinet
"Extra märket Zenith"
hvilka kvaliteter öfverträffa allt annat margarin.
Begär dessa märken vid köp af margarin.

SIDENHUSET Stockholm.
Regeringsg. 32.
Detalj & Engros.
Damernas parad.

Är Skandinavien största firma för Sidenvaror,
Sammet, Spetsar, Band, Ylle- och Bomullstyger,
Damunderkläder, finare Tricotage, Handskar.
P. D-Korsetter, Damkonfektion, alla slag.
Landets största detalj-Damskrädderi.
Lyxbeställningsafd. 2 fr. upp. Populärafd. 1 fr.
Profver & kostnadsförslag franco.
Priserna erkändt lägre än i utlandets Sidenhus.

Doktor J. Arvedsons kurs
Sjukgymnastik, Massage
o. Pedagogisk Gymnastik,
 medför enl. kungl. maj:ts medgifvande
 samma komp. o. rättigheter som en
 kurs vid Gymn. Central-Institutet.
 Kursen 2-årig, börjar den 15 sept.
 Prospekt på begäran gen. Dr J. Ar-
 vedson, adr. Odengat. 1, Stockholm.

Gymnastikdirektörsexamen
 afläggas efter 2-årig kurs af kvinnliga
 elever vid

Sydsvenska Gymnastik-Institutet.
 Ny kurs börjar den 14 sept.
 Prospekt gen. kapten J. Thulin, LUND.

Göteborgs
Gymnastiska Institut
 Fullständigaste ettåriga kurs i
Sjukgymnastik o. Massage.
 Vårterminen börjar 11 jan.
 Begär utförligt prospekt!

Med. Dr. E. Kleens
 (ett-åriga) kurs i Massage och Sjukgym-
 nastik (för damer) börjar den 1 okt. kl.
 10 f. m. Nr 37 Mästersamuelsgatan,
 2 tr. upp. Prospekt begäres städes under
 adress Bagelbrektsgratan 43 B, II.

Kurs i Massage och Sjukgymnastik
STOCKHOLMS
MASSAGE- & GYMNASTIK-INSTITUT
 Biblioteksgatan 28
 Begär prospekt.

ROYAL WINDSOR
 De berömda
 härstärkande vattnet.
 Gifver grått hår dess ursprungliga färg.
 Borttager mjäll. Hindrar håret att falla af
 Märkel grund 1879. Beg. end. II med orden:
 Royal Windsor Perfectionne. En alljämt
 stig. försäljn. samt 30 års succés gar. Royal
 Windsors verkan. Pris kr. 5.- + porto.
 Nederlag: Franska Parfymmagasinet,
 Hollev., 21 Drottningg. 21, Sthlm.

Javana Lelu
 det bästa medel för erhållande af
 långa ögonfransar och tjocka ögon-
 bryn. Pris 6 kr. + porto.
Franska Parfymmagasinet,
 Hofleverant. 21 Drottningg. 21, Sthlm.

OATINE
 är ren hafreextrakt.
 För dålig mage ordi-
 neras hafregröt; för
 dålig hy Oatine
 hafrecreme, som re-
 nar porerna, aflägs-
 nar fräcknar och fun-
 nar samt gifver hu-
 den ett ungdomligt friskt ut-seende.
 Äkta Oatine-Creme i vit burk med
 grönt lock; pris 1.50; 4-tubbett inneh.
 3.-. Oatine-snow 1.50. Finnas öfverallt
 samt hos A. W. Nording, Biblioteksg. 11,
 Birgerjarlsg. 16 o. Drottningg. 63, Sthlm.

**Förblif-
 ung!**
Hårfärg
 4,50 o. 2,50 + porto.
 Återställer hårets färg.
Stockholms Parfymmagasin, Drottningg. 58.

Mot grått hår!
 Härmed meddelas att det utmärkta
 och så mycket efterfrågade härvat-
 net mot grått hår, som förhindrar
 hårfall och fullständigt
 borttager mjäll, och som i
 öfver 40 års tid förts i Fanny Gelins
 Parfymmagasin, Malmstorgsgatan 5,
 Sthlm, numera fås under adr. Firma
 Fanny Gelin, Norrvikens. Rikstel.
 Norrviken 14. Pris 5:50 fraktfritt.

Damer! Vårda Eder hud!
 Genom att hvarje aften massera händ-
 er och ansikte med Skin-Food erhål-
 ler Ni en frisk och ungdomlig hy.
 Finnes hos samtliga parfym- och
 drogaffärer.

Elfkullens Husmodersskola börjar sin 10.de kurs den 15 Jan. Under-
 visning i finare och enklare matlagning, bakning, syltning, saftning, konservering
 uppläggningar och garneringar, dukning, servering m m. Grundlig undervisning
 angenämt hemlif. Prospekt mot dubbelt porto. Adress Jemshögshby.

är damernas favorittvål och en idealisk barnivål

Utmärkta organ
 för
annonsering i landsorten
 äro följande tidningar:

Arvika: Arvika Tidning.	Malmö: Skånska Aftonbladet.
Avesta: Avesta-Posten.	Mora: Mora Tidning.
Borlänge: Borlänge Tidning.	Norrköping: Östergötlands Dagblad.
Borås: Borås Tidning.	Nyköping: Södermanlands Nyheter.
Eksjö: Eksjö-Tidningen.	Nässjö: Nässjö-Tidningen.
Engelholm: Engelholms Tidning.	Oskarshamn: Oskarshamns Tidningen.
Eskilstuna: Eskilstuna-Kuriren.	Piteå: Norrbottens Allehanda.
Eslöf: Skåningen Eslöfs Tidning.	Skellefteå: Skelleftebladet.
Falkenberg: Falkenbergs-Posten.	Sköfde: Skaraborgs Läns Annonssblad.
Falun: Falu-Kuriren.	Sollefteå: Sollefteå-Bladet.
Gefle: Gefle-Posten.	Sundsvall: Sundsvalls-Posten.
Halmstad: Hallandsposten.	Söderhamn: Helsingen.
Hedemora: Södra Dalarnes Tidning.	Södertälje: Södertälje Tidning.
Hudiksvall: Hudiksvallsposten.	Trelleborg: Trelleborgs Allehanda.
Hälsingborg: Hälsingborgs Dagblad	Uddevalla: Bohusläningen.
Härnösand: Härnösands-Posten.	Umeå: Västerbottens-Kuriren.
Höganäs: Höganäs Tidning.	Uppsala: Tidningen Upsala.
Hörby: Mellersta Skåne.	Visby: Gotlänningen.
Jönköping: Smålands Allehanda.	Vänersborg: Elfsbo Läns Annonssblad.
Kalmar: Barometern.	Västervik: Västerviks Veckoblad.
Karlskrona: Karlskrona-Tidningen.	Västerås: Westmanlands Allehanda.
Karlstad: Karlstads-Tidningen.	Växiö: Smålandsposten.
Kristinehamn: Ansgariiposten.	Ystad: Södra Skåne.
Laholm: Sydhalland.	Örebro: Örebro Dagblad.
Landskrona: Landskrona-Posten.	Örnsköldsvik: Örnsköldsviks-Posten.
Linköping: Östgöta Correspondenten.	Östersund: Jämtlands Tidning.
Luleå: Norrbottens-Kuriren.	Östhammar: Östhammars Tidning.

Vinterkurser på Nääs

1916: 18 januari - 26 februari.
Handarbetskurs - Våfkurs - Teckningskurs.
 Därjämte pedagogiska och kulturhistoriska föreläsningar, gymnastik, lek
 och idrott. Prospekt begäres hos Styrelsen för August Abrahamsons
 Stiftelse, Nääs, Floda station.

Lektioner i Linnesömnad,
 äfven blusar, underkjolar, skjortor och barnkläder.
 Elever mottagas dagligen 15 sept.-15 dec., 10 jan - 10 juni.
Karin Egnér. Eva Egnér.
 R. T. 3530. Söbylögatan 36, Stockholm. A. T. 21004.

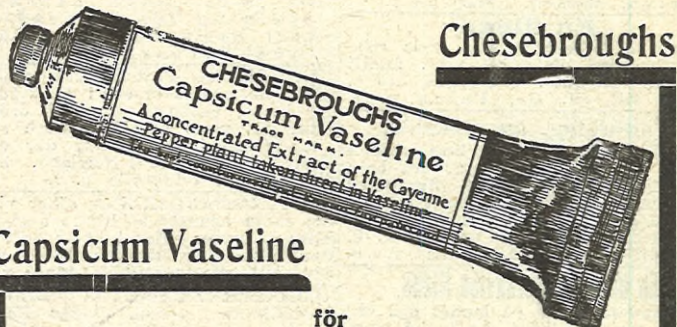
Å QVILLS Herrgård,
 bel. i naturskön trakt i Småland, mottagas bildade flickor, som under skicklig,
 exam. lärarinns ledning önska öfva sig i hushållet o. h. m. m. skötsel.
 Kurs från d. 1 dec. 1915 till d. 1 juni 1916. I des s k "julstök". Förfrågn
 besvras af fru E. von Kothen, Nobynäs, Frinnaryd. Riks 5.

Nobynäs Hushållsskola.
Vårtermin från 20 jan.-20 maj 1916.
 Bildade flickor mottagas å Nobynäs Herrgård, bel. på Småländska hög-
 landet i härlig trakt.
Hushålls- söj- och språk- undervisning. Examinerade skickliga lära-
 rinnor **Godt hem.** Förest.: Fru E. von Kothen, Nobynäs Frinnaryd. Rt 5.

Philip Holmqvists
Handelsinstitut
 N. Allég. 7, 1 & 2 tr., Göteborg.
 Grund 1883. Rt. 2127 & 9160. Främ-
 sta och största enskilda handels-
 läroverk i landets främsta handels-
 stad. Egen läroverkshyggnad.
 31:sta läsåret. Vårterminen börjar den
 14 jan. 1916. 20 akademiskt och prak-
 tiskt utbildade lärare.
 Års- och termins kurs.
Utförlig bankkurs med öfningar i
 alla banköromål.
Platsförmedlingsafdelning med
 vidsträckt förbindel. er.
 Begär vårt 40 sid. illustr. prospekt.

Rektor Laurells Skolhem.
 Vid skog och sjö i Värmland. 1:ta kl. underv. Landtlif.
 Rekreation f. svaga individer. Adr.: Kristinehamn. Rikstel.

Edla Carlssons Privathotell rekommenderas. Elektr.
 rum. Rum fr. 2 kr. Frukost o. Supéer serveras. Birgerjarlsg. 8, Stockholm.
 (röd, grön o. gul spåravn stannar vid porten). Riks. 44 01, 72 59. Allm. 125 39, 195 19

Chesebroughs
Capsicum Vaseline
 för
reumatism
 Säkraste, billigaste och behagligaste botemed-
 let är ingnidning med
CHESEBROUGH'S
Capsicum Vaseline
 Osvikligt äfven mot smärtor i bröstet och
 magkramp; stillar tand- och nervvärk samt är
 utmärkt mot gikt.
 Säljes endast i tuber à 50 öre och 1 krona.
 OBS! "Chesebroughs Vaseline" är den enda
 äkta Vaseline som finnes, hvarför noga torde
 tillses, att den köpta varan bär namnet:
 Chesebrough Mfg. Co. (Cons'd) New York

Turkiska badet,

i Malmstorgsbadet är öppet hvarje tors-
 dag för damer. Yppersta medel
 för bibehållandet af smärt figur och
 fin hy. Badet är angenämast, om
 man är flera i sällskap. Pris kr. 1:50.

Ferrin
 Fås på apoteken
Bästa järnmedel
 Utmärkt styrkande.
 Apoteket Lejonet, Malmö.

SKÅNSKA HANDELSBANKEN.
Fonder 21,200,000 kronor.
 Stockholmskontor: Arsenalgat. 9.
 Filialer: { Södermalmstorg 3.
 Sturegatan 32.
 Deposition } 4 1/2 %
 Kapitalräkning } 2 1/2 %
 Sparkasseräkning } 4 %
 Fondafdelning. Kassafack

**BRUNKEBERGS-
 TEATERN**
 Alltid veckans
 bästa nyheter!
**Idun utgifves denna vecka
 i A och B.**